

CANTAUTORES DELS VUITANTA: CADASCUNA A LA SEUA

A quatre veus

Podrien ser més de quatre, però hem triat aquestes perquè representen, a través d'estils i personalitats diferents maneres d'entendre la «cançó d'autor» dins de la música «pop» actual, des d'un punt de vista decididament femení.

Nicoletta

Si deliberadament haguera pensat una fórmula per a tenir èxit als catorze anys, no se m'hauria ocorregut dedicar-me a la música *folk*», comentava Suzanne Vega en una entrevista amb motiu de la publicació del seu segon disc gran *Solitud Standing*. Tot i amb això, gràcies a cançons com «Marlene in the Wall» o «Luka», Suzanne Vega es va fer ràpidament popular i va vendre centenars de milers de discos, amb la consegüent sorpresa dels observadors habituals del mercat de la música *pop*, que no comptaven amb una possible revitalització d'allò que, amb les variants lògiques, es coneix com a *folk*.

Això no obstant, ¿no podríem etiquetar com a *folk* bona part de la música que, en els dos últims anys, ens ha arribat amb força renovada, del continent negre, o també el flamenquisme, el toc *gipsy* que té embadalits els francesos? Però en el context anglosaxó, aquest suposat *resorgiment* té algunes connotacions especials. Ve abanderat per veus femenines.

Melissa Etheridge.

Suzanne Vega donà el toc d'alerta i, dos anys després, bé que sense connexió aparent, altres xiques han mostrat un petit filó d'on extraure noves gemmes.

Elles són les cantautores d'avui. Amb una (dues com a màxim) gravació al mercat han portat al primer pla el poder de les veus expressives i el saber dir les cançons. D'altra banda, no tenen massa coses en comú. Poc s'assembla l'esborronadora veu de Tracy Chapman a la sofisticació de Tanita Tikaram, i tampoc té massa a veure el deix *bluessy* de Michelle Shocked amb el mosaic de referències i la visceralitat de Melissa Etheridge. Totes elles posen un èmfasi especial en la veu, la guitarra i la necessitat de contar les seues pròpies històries.

Tot just si es coneixen entre si, però són pràcticament de la mateixa generació. Melissa, la més gran, amb 27 anys, és de Texas, com la Shocked.

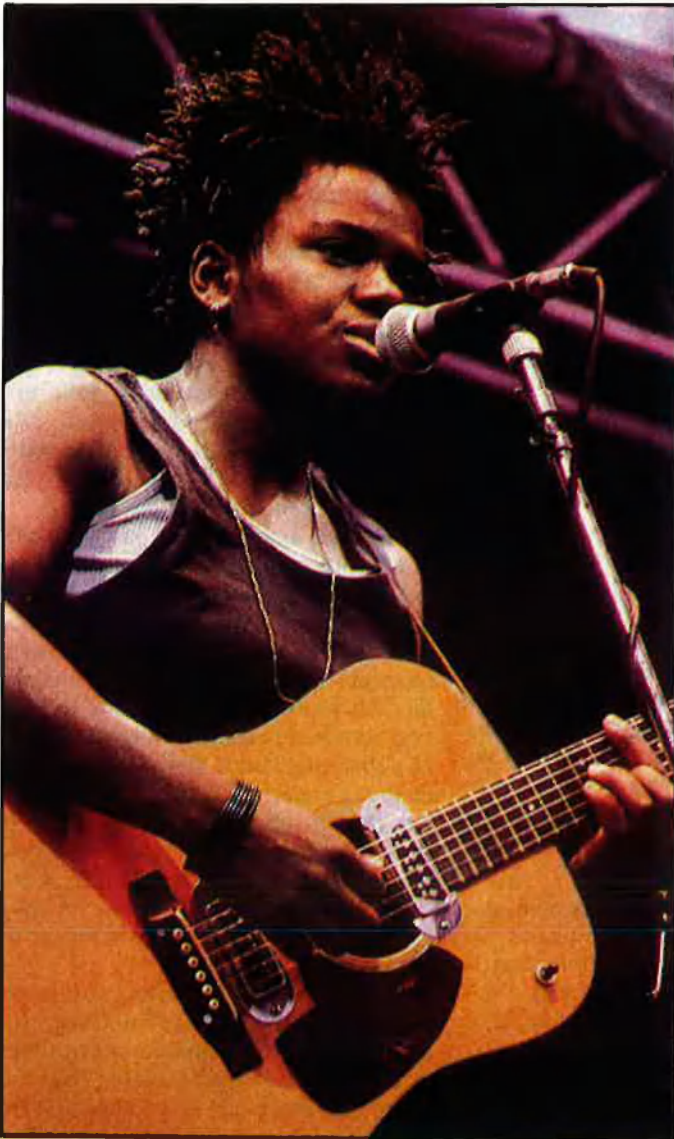
Tracy, la més popular en aquests moments, té 24 anys i és també dels Estats Units. La més jove —només 18 anys— és Tanita Tikaram, una anglesa d'ascendència oriental. Els seus discos de presentació han rebut en tots els casos un molt bon acolliment, la producció és excel·lent i sonen sorprenentment madurs.

En el cas de Michelle Shocked hauríem de parlar, però, d'una primera gravació feta fa tres anys amb mitjans escassos, realitzada a l'aire lliure amb acompanyament de grills inclòs (*The Texas Campfire Tapes*), però que la va donar a conèixer en cercles reduïts i es va col·locar, sobtadament, en el número 1 de les llistes independents angleses. Aquesta circumstància ha fet que en el seu segon disc (*Short Sharp Shocked*), el seu segell, anglès, Cooking Vinyl,

Tanita Tikaram.

Tracy Chapman.

Suzanne Vega.

Michelle Shocked.

que la va descobrir, es bolcara en aquesta texana de tirada europea que expressa en les seues cançons el seu sentiment antisexista, antiracista i antifeixista.

Per descomptat, la seua última gravació és acuradíssima i va inclosa en un embolcall molt més elegant, apreciació que no té res de negativa. La portada estableix clarament un nexa d'unió amb el passat: una foto comprometedora en la qual Michelle apareix quasi espremuda per un policia de San Francisco en el moment de ser arrestada durant una manifestació contra Reagan, el 1984. «Encara —ha declarat— tinc sensacions molt fortes, records i lligams amb la vida que duia abans que les coses canviaren. Mentre estava de vacances he trobat defensors de Reagan i la Thatcher... i encara estic enfurismada. Vull sacsejar-los i dir-los coses odioses. Personatges com ells potser em produiran sempre el mateix terror.»

Esperit rebel dels vuitanta, el *folk* de Michelle Shocked està encreuat amb *bluegrass*, *country* i llampecs de *rock* visceral. La seua no és una militància política estructurada («al cap només tinc taques») i tant el seu tall de cabells, com la caçadora de cuir atapeïda d'agulles de gafa dels seus inicis l'assimilaven més a una jove *punky* d'Amsterdam que a una Joan Baez dels anys *hippies*. És un altre món.

Com Michelle Shocked, Tracy Chapman també contempla i descriu realitats socials d'ara i, amb un estil potser més profund i no tan directe, invita a un canvi en les actituds personals. En una entrevista per a la publicació irlandesa *Hot Press* plantejava que «si deixes una situació determinada, potser perdràs comoditat emocional i financera, però potser passaràs a ser millor com a persona i podràs sentir que no estàs venut».

És potser l'última representant de la *protest song* o potser el nus d'enllaç amb una nova generació de cantants que no oculten la seua consciència crítica. De tota manera, és autora de cançons bellíssimes que s'escolten de gust i fins i tot amb algun estremiment tot i no saber el que diuen. En alguns moments, la seua veu, nua i intensa, és més poderosa que tota una banda instrumental. Els que van poder i voler escoltar-la en el concert d'Amnistia Internacional a Barcelona sabran què vull dir.

Tracy ja feia anys que componia, però probablement no hauria eixit de l'anonimat sense l'ajuda d'una atzarosa coincidència. El seu company d'escola era fill de Charles Kopelman, una peça important en el llançament de Lovin' Spoonful i Billy Joel. Kopelman va creure en aquesta cantant negra que com a targeta de presentació no tenia sinó la seua guitarra, les seues cançons

i la seua veu, poc agraciada físicament però amb una sensibilitat a flor de pell. Prou per a encimbellar-se, pels seus propis mèrits, al capdamunt de les llistes d'èxit, tan poc inclinades a acollir els trobadors autèntics.

Això no obstant, també hi ha qui naix amb la flor al cul. Si més no, això és el que sembla. Després d'una gira com a telonera de John Martyn, una multinacional va posar els seus estudis a disposició de Tanita Tikaram, a més de productors estupends, arrangistes i músics. El resultat és un disc, *Ancient Heart*, pulcre, sofisticat i perfectament acabat, on la veu de Tanita apareix profunda i suggerent, interpretant deu composicions pròpies amb un aire indubtablement *folkie*, per més que estiguen adobades per a no desentonar en la discoteca de qualsevol *yuppy* mitjanament culte aficionat a la música de la *new age*. I que conste que els adornaments, en alguns casos, són plenament encertats. En altres, podria prescindir-ne i no passaria res.

De tota manera, el to intimista i murmurador de Tanita Tikaram és ideal per a capvespres solitaris, tot i que les seues lletres resulten un tant impenetrables, cenyides a un món ericà d'enigmes personals que bascula entre la seducció i la complicació gratuïta.

En canvi, quan Melissa Etheridge et parla de soledats, no t'invita a la malenconia, ni a la contemplació. Els seus sentiments, tal com els expressa, que parlen de somnis frustrats, amors tempestuosos («digues-me si és sang el que vols/i pren-me, despulla'm, talla'm i mira'm sagnar») o cors en joli, són autèntics assots, gens autocomplaents ni morbosos. Té la força de Janis Joplin i la intensitat de Patti Smith.

Als onze anys, Melissa ja va participar en un concurs de joves promeses del *country & western* i als 18 actuava sola en bars, amb versions de Bruce Springsteen, estem segurs que arravatadores. La gravació del seu primer disc ha significat la necessitat de formar una banda que li done suport, però substancialment Melissa Etheridge, és una Ovation acústica de 12 cordes i el torrent abassegador que ix de la seua gola i que resulta especialment estremidor en les balades. D'altra banda, pot adaptar-se a qualsevol estil (*soul*, *funk*, *folk*, *rock*) sense deixar de ser ella mateixa.

Ningú no ha dit que una cantautora haja d'obeir a un model fix. Cançó social, sentiments desbocats o estranyes introspeccions són la mateixa cosa per a qui sap expressar-se en el to i la intensitat adequats. Després, que cadascú trie segons les seues preferències. □